

משוררת אורבנית או: להתאהב מעל פחי האשפה

רפי וייכרט משוחח עם ים המאירי

איך מתקיימים יחסים מול המון, רחוב. בעיר כמו ניו יורק לעומת עיר כמו תל אביב, רומנטיקה וטקסיות שניו יורק מאפשרת בגלל התפאורה שלה, לעומת יומיומיות ביחסים התל-אביביים. מישוהו כתב בפייסבוק "אנחנו מנסים כאן להתאהב מעל פחי אשפה". העיר יוצרת קרבה פיזית ו"מצופפת" את היחסים באופן מעניין. היא גם מכתיבה צורות של ביחד, היא מאפשרת ניכור גדול והיעלמות לתוך ההמון, מה שלא אפשרי בצורות חיים קהילתיות יותר. היא ממשיגה ממש את היחסים. כמו כן אני עוסקת ומתעניינת בשירים גם במיתוסים נשיים, ובחוויות גופניות כמטאפורה לחוויות של הנפש.

ים המאירי, צילום: נדב הראל

לבד מהכתיבה את גם חוקרת ספרות. איך היית מגדירה את תחום עיסוקך האקדמי ולמה בחרת דווקא בכיוון זה? אני מתעניינת במשוררות אמריקניות כמו אן סקסטון וסילביה פלאת' ובזרם האמריקני שנקרא "שירה וידויית", שפתח פתח לכתיבה שונה של נשים. משום מה לא נעשו בארץ הרבה מחקרים על שירה אמריקנית ועל המשוררות החשובות הללו, וזה חסר. מאוד מעניין אותי כיצד האינדיווידואלי והפנימי מתגלה ו"מתחכך" בציבורי, בחוקי העולם ובשרירותיות שלו לעתים, ואיך משוררות חוות את ה"דפנות" של האישי הזה כשהוא בא במגע עם מה שהחיים מציבים בפניהן ובפנינו. כיצד העולמות והקונפליקטים האלה מתגלמים בשירה. כמוכן שהשירה שלהן נוגעת בתמות של מיתוס ומוות, של מגדר וכאב ושל פמיניזם בדרמה הגדולה ביותר והאישית ביותר של החיים. לדעתי הרלוונטיות שלהן עבורנו עצומה גם כעת וגם בעתיד הנראה לעין.

האם יש קשר בין הצד היצירתי שבך לעיסוקיך הפדגוגיים? יש קשר עמוק כי העיסוקים קשורים ליצירה ולאמנות. טיפול באמנויות הוא מאוד יצירתי. אני חושבת שבאופן כללי האג'נדה החינוכית והטיפולית שלי היא להציע יצירה וחשיבה יצירתית כאורח חיים, מחשבה והתבוננות. דרכים להגמיש את הכלים הרגשיים והמנטליים. זה משהו שגם חשיפה לתרבות תורמת לו, אבל לא רק. העבודה שלנו היא להבין מה זה אומר כשמדובר בחיים, ביחסים, בהתנהלות. אני חושבת שכלל שמשכללים את הכלי הזה, מכל צד, אפשר להסתגל בצורה טובה יותר למה שהחיים מזמנים. יש ביטוי באנגלית שאומר "כשהחיים זורקים לך כדור מסובב" (כמו בכדור-בסיס), והם כל הזמן זורקים, ואנחנו גם צריכים לרפא כל הזמן פצעים קודמים. זה נשמע אולי קצת כללי ואולי מובן מאליו אבל זה לא מובן מאליו כשזה הופך לפרקטיקה מורכבת ועמוקה.

נתחיל מנגיעה ביוגרפית: מהן התחנות העיקריות של ילדות והתבגרות בביתו של סופר ומחזאי? לגדול עם אבא שלי - ישראל המאירי - היתה זכות גדולה, עושר תרבותי ורוחני עצום. גדלתי במושב אמירים כבת בכורה, יש לי עוד אחות ושני אחים. מגיל אפס עד עשר שמעתי מדי לילה סיפורים לפני השינה. זכורים לי במיוחד מחזות שקספיר לילדים, סיפורים של לאה גולדברג, האחים גרים ואנדרסן, אוסקר ויילד ועוד. למדתי לדבר בגיל שמונה חודשים ומגיל שנתיים אבי לקח אותי לצפות בהצגות. אני זוכרת תמונות מפסטיבל התיאטרון בעכו, מ'הבימה' ועוד. כששאלו אותו מדוע הוא מביא עמו תינוקת, שוודאי תפריע, אמר שאני לא מוציאה הגה בזמן ההצגה, וכך היה. במקביל למה שהפנמתי על העולם הזה כילדה, למדתי גם על עולמות מופלאים נוספים. אבא שלי אחראי ל"ויזה" לעולמות הללו, שהם בעיני מאז ועד היום מכמנים של יופי, שפע וכל טוב. אבי מקיים בעיני גם את הציווי המוסרי של סופר ומחזאי, במסירות ובצניעות שלו ובאהבת האדם כאדם, כאב, כמורה וכמרצה.

מאז שלמדתי לכתוב כתבתי שירים. עדיין מצויים ברשותי השירים הראשונים שכתבתם היתה מלווה בהתרגשות גדולה של מי שעומדת לפתחו של שער לעולם אחר, מרהיב, קיום מחוץ לזמן ולמקום. את השיר הראשון שלי פרסמתי בעיתון לילדים 'פשוש' בכיתה ב'. זה היה שיר לכבוד האביב. אבי קונה ספרים כמתנה בכל תירוץ והזדמנות. בגיל ההתבגרות אחד מספרי השירה הראשונים שאבי קנה לי היה *אוד פרא* של יונה וולך, שהלך איתי לכל מקום מאז עם עוד רבות ורבים. את השיר 'רק כשאתה' משם כתבתי על הקיר של חדר המתבגרת שלי: "אני ערה/רק/ כשאתה קורא לי/ או יושנת כל היום..."; יש לי מחברות שירה מאז, מהצבא, מהשהות שלי כעיתונאית בניו יורק, בעצם מכל תקופה עד עכשיו.

הכתיבה ליוותה אותי תמיד. למדתי אמנות ופסיכותרפיה ותואר שני בספרות ובכתיבה יוצרת באוניברסיטת חיפה. גם בהקשרים של אמנות הפסיכולוגיה ראיתי בראש ובראשונה השראה לכתיבה של שירים וסיפורים קצרים.

בשנים האחרונות את חיה ויוצרת בתל אביב בתחומים שונים (שירה, עיתונות, אוצרות בגלריה). האם את רואה את עצמך כמשוררת אורבנית? מה התמות המרכזיות שבהן עוסקת שירתך?

תמיד עסקתי בכתיבה: התחלתי כעיתונאית תרבות ב'וואלה', ב'העיר', והייתי כבת של 'הארץ' בניו יורק. היום אני ממשיכה לעסוק בכתיבה ולאצור תערוכות. חלק הארי מתפקידי הוא חיבור טקסטים על ובעקבות אמנות פלסטית. כמו כן אני ממשיכה לעסוק בטיפול פסיכולוגי דרך אמנות וספרות.

כל אלה משמשים לי כאמור השראה לכתיבה. הנושאים שבהם הכתיבה עוסקת, בין היתר, הם יחסים בין אישיים בתפאורה של עיר וכיצד הסביבה האורבנית כמעטפת משפיעה עליהם, שכן היחסים מתקיימים בחללים שונים של פנים דירות עירוניות, או תפאורה של רחוב. אני בודקת באיזה אופן הם מהדהדים את החללים הפנימיים של הנפש.

האם השירים שכתבת עד כה, שחלקם נרפסים בצמוד לשיחה בינינו, משמשים לך בסיס לכתיבה ביומנים? מתי את מתכננת לפרסמו? בהחלט כן. אני מתכוונת לפרסמו בקרוב. אני מרגישה שהגיע הזמן ללידות. חלק מהשירים עוסקים בתהליך הזה של ההבשלה, של ביסוס התחושה שיש לי משהו ללחוש/לומר, בלי קשר ובלי תלות באף אחד ובשום דבר אחר.

מיהם המשוררים בשירה העברית ובשירת העולם שמהם את מושכת חוטים ליצירתך? יש משוררים רבים שגדלתי עליהם, בראש ובראשונה משוררות כמו לאה גולדברג, זלדה, דליה רביקוביץ ויונה וולך, וגם ישראל פנקס, נתן זך, נתן אלתרמן, דוד אבידן, יאיר הורביץ ועוד.

ים המאירי

רישום של עיר

מלבנים נדחקים זה לזה
בגד מכונן מתאבד
מגג,
איש מצטמצם לקו בחלום.

עפרון נלחץ על נייר, לכרי
רבוץ שחור של החמצה, מחק
מפרק אותו לפרורים של כמיהה -
לשפתים לוחשות נוצות
משתרבות
בין פסות צחות על תכלת בשרנית
לריחות קוקוס ומנגו משכרי נחירים ודם
העולים מחנות הסבונים
למזרקה שללית של ירק וכתם וסגל
מתפרצת, בתחנוני בניזין, על מדרכה.

סי טריין דאונטאון

האשה בעלת המסרגות המכספות
סרקה ללא הפוגה
למרות הרפכת המחליקה ונעצרת, מחליקה
ומתמלאת אדם.

הבחנתי בה בקשי בעיני החזקה
בעוד שבעיני החלשה הפכו החוטים נחשים לוחשים,
המבקשים להיות לאחד.

בהביטי מטה בעיני החזקה הבחנתי בעקבים דקיקים, בעיני החלשה
באשה משפפת מצלקת פנים, מתחננת לדבר מה, שאיני יודעת שמו.
עכבר מבהל נע במהירות מתחת, על פסי הרפכת המתקרבת
"זה מראה רגיל פאן" נאמר לי.

שלגיה

האדמה לא יכלה לספג אותי עדין
אז שבתתי לחיים
בכל יום אני אוספת
טפות מזגן דקות שיקפאו
ויגנו עלי
כשכבה עבה של מעילי עור שקופים
בפנים אני אהיה חיה, איש
לא יהיה בטוח במאה אחוז
עמק למטה, יהיו שפתי אדמות מאד ושערי יבריק, איש
לא יוכל להתפעל
מדי אביב ארית את ריח ההר
אנצור את זכרון הריח בלבי שיהלם לו
מתחת לדממה
הגמדים ישמרו עלי, עד
שהבלתי נמנע יקרה

לאדם וחווה

לכם, שהייתם עטופים בעור,
עד לאחר הנגיסה.
עיניכם ראו את אמת העור.
ואני מאז לא מבדילה בין אור לעור
עיני העור שלי רואות כתנות עור
ויפי מסמא מנצנץ מעור
והשמש מסנורת את עיני העור שלי
המשובכות בקו שחור.
הריסים הארבים מעליהן
ממציאים
עוד ועוד מצמוץ עד
שיורד הלילה.

מחוך

סרגת שמים כל כך צפופים, רק
בקשי נחלצתי:
הצלבת קשורים מפקקי נשימה
מהפכים גלגלי עיני לראות עלטה,
שאין בה תכלת, ואין בה חלופים ואין בה אנחה.
לא הגשתי לי מלחי הרחה.
צנחתי חזרה לתוך החלום,
אצבעות אצבעות מששו את עורי
"הגוף שלך קר", אמרה הרופאה בקול נזיפה,
"הגוף שלך קר."

ים המאירי, סופרת ומשוררת ואוצרת אמנות.